

[Hans Schmidt.]

selvbestalt position, set fra alle sider, og med alle de svagheder, en sådan indebærer, såsom manglende bæreevne og et utilstrækkeligt mandat til at træffe formidende aftaler med nogen vægt. Derimod er tanken om formen for initiativet og mandatet dertil nu, som det har formet sig, fremkommet som følge af en diskussion mellem parterne i grænselandet, en diskussion, som jeg også anser for at være en form for samarbejde. Selv om det var en utraditionel form for samarbejde, har dette dog vist sin værdi og bestået sin prøve. Initiativet sker altså ikke ud fra en selvbestalt position, men som en grænselandets vilje, idet der ikke har hævet sig en eneste røst herimod.

Dette forholds betydning underbygges yderligere, når vi følger sidste uges samtaler. Disse skal selvfølgelig ikke refereres, men der er fremkommet en vægtig tanke, som jeg ikke kan undgå at nævne. Under disse forberedende samtaler blev der over for mig fremsat ønske om, at jeg søgte at fremme erstatningssagen for besættelsestidens ofre, som der er sket henvendelse om hos regeringen i Bonn. Dette spørgsmål måtte derved indgå som et led i drøftelserne og overvejelserne i forbindelse med løsningen af de problemer, som fremsættes af mig. Som motivering for samordningen, der i øvrigt betyder en udvidelse af det oprindeligt foreslåede generelle grundlag, blev det med rette anført, at det ene er en følge af det andet, og i begivenhedernes rækkefølge stod besættelsestidens ofre først, endvidere at den samtidige ordning var et principspørgsmål, og at ordningen ikke alene skulle gælde mindretallet — hvad jeg accepterede uden videre.

Jeg vil dog gerne bekende, at jeg til at begynde med var lidt overrasket ved at blive stillet over for ønsket om samordningen. Min tøven var dog heller ikke her udtryk for nogen uvilje eller mangel på god hensigt, tværtimod. Ønsket var mig kun fremmed, fordi jeg skulle tage initiativet også i denne sag. Hidtil havde jeg ikke følt mig kompetent til at virke på dette plan, idet dette spørgsmål jo var et anliggende mellem staterne.

Efter nogle timers overvejelse blev jeg dog klar over, at tanken var rigtig: hvor jeg manglede statsborgerskabet, trådte tilknyt-

ningen til folket i stedet, og det kunne være lige så rigtigt og naturligt som i omvendt orden, hvor jeg har dansk statsborgerret uden umiddelbar tilknytning til det danske folk. Dette forhold og selve livets gang henviser altså det tyske mindretal til at være formidler mellem folkene og staterne og sætter os på prøve i dette forhold. Dertil kom også erkendelsen af, at selve sammenkoblingen i flere henseender måtte være gavnlige og virke fremmende.

Jeg erklærede mig derpå rede til at gå ind for en løsning af dette for forholdet mellem staterne meget betydende spørgsmål. Mere end god vilje og egen stilling kan jeg selvfølgelig ikke love, men bortset herfra vil jeg gerne understrege, hvad vi også var enige om: at de drøftelser, den førnævnte kreds af tingets medlemmer har erklæret sig rede til, selvfølgelig fra første færd kun er tænkt som og kun kan være uformelle og forberedende. I hvilken form drøftelsernes forhåbentlig positive resultat så må klædes, får stå hen; i hvert fald kan dette kun være anbefalende, dog med den vægt, en enig indstilling vil have.

Det er givet, at disse drøftelser vil kræve god tid, og det vil være sommerens opgave at forberede dem. Det er dog muligt, og også herom er der udtalt ønske, at en skriftlig skitse kan tilstilles kredsens medlemmer som grundlag for forudgående overvejelser. Jeg tror også, det vil være hensigtsmæssigt med henblik på en endelig og varig fred at indkalde ønskerne fra dem, som føler sig tyngtet. Ønskerne vil da bære præg af at være maksimale, og kredsens medlemmer — det tror jeg at kunne sige — ville sige ja til dem, hvis alene hjertet og følelsen kunne være bestemmende. Vi må dog også have lov til at anlægge fornuft og politisk indsigt, når planen lægges. Jeg tager her ikke parti- eller nationalpolitisk sigte, men ene et statspolitisk hensyn. Der er noget, der hedder statsræson, og regeringerne og vi med må have lov til også at tage de mulige konsekvenser i betragtning, som en opfyldelse af de fremsatte ønsker kan af føde. Det er et argument og et hensyn, jeg ofte er stødt på under mine samtaler i årenes løb, og som jeg har en vis respekt for.

Jeg har nu fremsat de tanker og principper, som jeg mener kan være vejledende for dette forehavende, og jeg vil så kun give